

ÄÄ
NI
19

Osaavat yhteisöt lapsen tukena

JULKILAUSUMA

**Lapsen
oikeuksien
foorumi**

19.11.2019 @ VERKATEHDAS,
HÄMEENLINNA

Lapsen oikeuksien foorumi ÄÄNI19 nostaa esiin osaavat yhteisöt

Lapsen oikeuksien foorumi ÄÄNI19 nostaa esiin aiheita, joihin YK:n lapsen oikeuksien komitea on kiinnittänyt huomiota. Se pohtii, miten epäkohtiin on Suomessa tartuttu sekä millaisia ratkaisuja niihin on olemassa. Aiheita haastetaan moniäänisesti tutkimuksen, päätöksenteon ja käytännön soveltamisen näkökulmista. Keskeiseksi nousee kysymys siitä, miten lasten hyvinvointia tukevien palvelujen ja toimenpiteiden yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus taataan.

LAPSEN OIKEUKSIEN FOORUMIN ja siihen liittyvän julkilausuman taustalla on verkostoiva prosessi, jonka tarkoituksena on koota yhteen lasten oikeuksien toteutumisen hyväksi toimivia tahoja Suomessa. Tänä vuonna yhteistyössä ovat mukana Alli Paasikiven Säätiö, Ensi- ja turvakotien liitto, Hämeenlinnan kaupunki, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö, Kirkkohallitus, Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (STM & OKM), Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Nuori kirkko ry, Pelastakaa Lapset ja Suomen UNICEF.

Vuoden 2019 ÄÄNI-tapahtuman teema on **osaavat yhteisöt lapsen tukena**. Sillä halutaan korostaa peruspalveluiden ja lähiyhteisön roolia lapsen kasvun aikana. Suomessa liian suuri osuus lapsista ja nuorista päätyy lastensuojelun tai psykiatrisen palveluiden piiriin. Sen sijaan he tarvitsisivat laadukasta tukea aikaisemmin, omassa kasvuympäristöissään.

Tapahtumassa ja julkilausumassa keskitytään yhteen keskeiseen lapsen oikeuksien komitean Suomelle antamaan huomau-

tukseen. Se koskee erityisesti perheympäristöä ja sijaishuoltoa.¹ Vuoden 2011 kommentoissa lapsen oikeuksien komitea esitti huolensa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien lasten kasvuympäristöistä silloin, kun lasten elämään vaikuttavat esimerkiksi vanhempien päihdeongelmat tai huoltoriidat. Komitea painotti, että Suomessa pitäisi lisätä ammattilaisten osaamista näissä asioissa sekä panostaa ennaltaehkäiseviin toimiin ja vanhemmuuden tukeen.

ÄÄNI19-tapahtuman alaseminaareissa osallistujia haastetaan pohtimaan YK:n lapsen oikeuksien komitean antamia huomioita kriittisesti: toteutuvatko tapahtumassa esitellyssä toiminnassa lapsen oikeudet ja millaisia toimia jatkossa tarvitaan? Vaativatko lapsen oikeuksien komitean esille nostamat haasteet tutkimuksen, politiikan vai toiminnan muutosta?

Pohdintojen myötä syntyneen julkilausuman ydinviesti on, että lapset ja tulevat sukupolvet on nostettava Suomessa päätöksenteon keskiöön. Lasten asia on meidän kaikkien asia!

¹LOS-komitean päätelmät ja suositukset suomelle CRC/C/FIN/CO/4, 31 ja 32

Osaavat yhteisöt lapsen tukena -julkilausumassa esitetään, että

1. **Valtakunnallisella tasolla tulee jatkaa tietoon ja lapsen oikeuksiin perustuvaa hallinnonalat ylittävää kehittämistä, kehittää monialaista koulutusta ja lisätä lasten osallisuutta.**
2. **Tulee parantaa lasta odottavien perheiden mielenterveyshäiriöiden ehkäisyä ja varmistaa vanhemmuuden, parisuhteen ja erotilanteen varhainen tuki sekä turvata pari- ja perheterapian palvelut.**
3. **Matalan kynnyksen vanhempainryhmätoiminta tulee vakiinnuttaa.**

Resursseja on tärkeää kohdentaa ennaltaehkäiseviin palveluihin. Lisäksi kyse on toisin tekemisen mahdollisuuden hyödyntämisestä: tehdään asioita uudella tavalla yhdessä. Tähän on syytä kannustaa sekä julkisia, kolmannen sektorin että yksityisiä palvelujen tuottajia ja sidosryhmiä. Tässä julkilausumassa esiin nostettavat ratkaisuehdotukset lisäävät yhteistyötä ja yhdessä

tekemistä.

Ratkaisuehdotusten lisäksi tässä julkilausumassa on mukana katsaus pohjoismaiseen Tuhat ensimmäistä päivää -hankkeeseen. Osaavien yhteisöjen roolia erityisesti nuorten osalta avaa puolestaan lapsiasiavaltuutettu **Elina Pekkarinen**.

Hämeenlinnassa 19.11.2019
Tapahtuman järjestäjät

JÄRJESTÄJÄT

Osaavat yhteisöt lapsen tukena – ratkaisuehdotuksia tapahtuman alaseminaareista

ÄÄNI19-tapahtuman seitsemässä alaseminaarissa etsittiin vastauksia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin haasteisiin liittyen perheympäristöön ja sijaishuoltoon.

JATKETAAN TIEToon JA LAPSEN OIKEUKSIIN PERUSTUVAA HALLINNONALAT YLITTÄVÄÄ KEHITTÄMISTÄ.

Lasten hyvinvointi eriarvoistuu ja lapsuus erilaistuu Suomessa. Keskimäärin yhdellä lapsella kymmenestä on elämässään merkitäviä hyvinvoinnin vajeita ja riskitekijöitä. Erityisen huolestuttavaa on, että huono-osaisuus vaikuttaa kasautuvan ja kehittyvän yhä useammin ylisukupolviseksi. Alueelliset, sosioekonomiset ja sukupuolten väliset erot sekä koulutuksen periytyvyys näkyvät myös oppimisessa ja kouluttautumisessa entistä vahvemmin.

Ratkaisuehdotus

Jatketaan tietoon ja lapsen oikeuksiin perustuvaa, hallinnonalat ylittävää kehittämistä. Vahvistetaan lasten ja perheiden palveluiden johtamista verkostomaisesti yhtenä kokonaisuutena vaikuttavuuden varmistamiseksi. Tämä edellyttää eri toimijoiden kanssa yhdessä sovittuja strategisia tavoitteita, yhteen sovitettuja asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia sekä osaamista verkostojen johtamisessa. Suomi tarvitsee kansallisen rakenteen näyttöön perustuvien menetelmien jalkauttamiseksi yhdenvertaisesti kaikkien lapsiperheiden saataville.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) tavoitteena oli koota hajanaisia palveluita lapsi-, nuori- ja perhelähtöisiksi sekä vahvistaa lapsen ja vanhempien kokonaisvaltaista kohtaamista ja sen myötä vähentää oppimisen ja hyvinvoinnin eriarvoistumista sekä korjaavien palveluiden kustannusten kasvua.

Palveluiden uudistamisen ohella muutosohjelmassa on edistetty myös tietoon ja lapsen oikeuksiin perustuvaa toimintakulttuuria niin palveluissa kuin hallinnossakin. Keskeisenä muutosvoimana on ollut toimijoiden sitouttaminen yli hallinnonala-, ammattikunta- ja organisaatorajojen sekä ammattilaisten ja

johtajien osaamisen uudistaminen.

Merkkejä hyvinvoinnin vahvistumisesta on jo nähtävissä muun muassa kouluterveyskyselyn tuloksissa. Johdonmukaisesti palveluitaan lapsi- ja perhelähtöisiksi uudistaneissa kunnissa on jo näyttöä myös korjaavien palveluiden tarpeen vähenemisestä. Työ on vasta alussa, mutta suunta on oikea.

LISÄTÄÄN MONIALAISTA KOULUTUSTA AMMATTILAISTEN YHTEISEN OSAAMISEN JA LAPSEN OIKEUKSIEN TURVAAMISEKSI.

Haavoittuvien lasten ja perheiden tarpeisiin voidaan vain harvoin vastata kokonaisvaltaisesti yhden ammattikunnan osaamisella. Erityisesti paljon palveluja tarvitsevat perheet hyötyvät siitä, että heidän tukena on moniammatillinen tiimi. Tätä osaamista tarvitaan lisää.

Ratkaisuehdotus

Lisätään sivistystoimen, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammatteihin valmistavaan korkeakoulutukseen monitieteistä yhteistyön opetusta, joka mahdollistaa keskinäisen, moniammatillisen oppimisen eri alojen opiskelijoille.

Toimivana esimerkkinä voidaan mainita Turun yliopiston, Turun AMK:n, Åbo Akademin ja Yrkeshögskolan Novian yhteinen Monelle-opintojakso, jossa eri koulutusalojen opiskelijat harjaantuvat lapsen ja hänen perheensä tarpeiden ja haasteiden moniammatillisessa tunnistamisessa, arvioinnissa ja tukemisessa.

VAHVISTETAAN LASTEN OSALLISUUTTA STRATEGISESTI.

Lasten osallisuus on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vahva läpileikkaava periaate. Alle 12-vuotiaiden lasten osallisuus ei tällä hetkellä kuitenkaan aina toteudu riittävästi. Lasten sivuuttamis-

ta, näennäistä kuulemistä, vuorovaikutuspulmia, aikuisen läsnäolon ja kiinnostuksen puuttumista sekä toimintamahdollisuuksien rajoittumista ilmenee niin neuvoloissa, päiväkodeissa kuin kouluissakin.

Lapsille osallisuus on ensisijaisesti arkista vuorovaikutusta ja jokapäiväistä toimintaa heidän elämässään läsnä olevien ihmisten kanssa. Arjen yhteisöjen merkitystä osallisuutta tukevana rakenteena sekä tämän hetken hyvinvoinnin että tulevaisuuden toimijuuden kannalta ei tunnisteta.

Lastensuojelun asiakaslasten ja -nuorten kokemusten mukaan heidän osallisuutensa omissa asioissaan ei useinkaan toteudu lain edellyttämällä tavalla. Oikeutta osallisuuteen sovelletaan aikuisjohtoisesti eikä lapsilla ole automaattista mahdollisuutta olla aktiivinen toimija. Lapsen hyvän elämän kannalta merkittäviä sisältöjä määrittävät työntekijät, palvelujärjestelmien vakiintuneet prosessit ja rakenteet. Alaseminaarissa nostettiin esille, että myös palveluiden ja rakenteiden kehittäminen toteutetaan usein ilman lasten näkemysten kuulemistä. Lasten kokemustietoa kerätään hyvin harvoin käytettäväksi julkisen tai paikallisen päätöksenteon tukena, eikä se näy palvelujärjestelmien ja työikäntöjen suunnittelussa, organisoinnissa tai toteutuksessa.

2. Tulee parantaa lasta odottavien perheiden mielenterveyshäiriöiden ehkäisyä ja varmistaa vanhemmuuden, parisuhteen ja erotilanteen varhainen tuki sekä turvata pari- ja perheterapian palvelut.

TEHOSTETAAN LASTA ODOTTAVIEN PERHEIDEN MIELENTERVEYSHÄIRIÖIDEN EHKÄISYÄ JA SIIHEN LIITTYVÄÄ KOULUTUSTA.

Raskausajan ja synnytyksen jälkeisen masennuksen esiintyvyys on noin 10–20 prosenttia. Masennuksen ennuste on hyvä ja siitä toivutaan asianmukaisen hoidon avulla. Raskausajan ja synnytyksen jälkeisen ajan mielenterveyshäiriöiden ehkäisy, tunnistaminen ja hoito eivät ole tällä hetkellä tarpeeksi tehokasta, eikä Suomessa ole perinataalipsykiatrista hoitojärjestelmää. Julkiselle sektorille tulee viisi kertaa kalliimmaksi odottaa hoitamattomasta masennuksesta aiheutuvia kustannuksia kuin järjestää suositusten mukainen hoito. Noin 72 prosenttia hoitamattoman häiriöön liittyvistä kustannuksista johtuu lapselle koituvista haitoista.

Ratkaisuehdotus

Perustetaan erikoissairaanhoidon naistentautien sekä aikuis- ja lastenpsykiatrisia poliklinikoita, joissa psykiatrian, gynekologian ja lastenpsykiatrian tiimit hoitavat vakavammat mielenterveyshäiriöt ennen lapsen syntymää. Vahvistetaan raskausajan psykiatrista osaamista esimerkiksi kehittämällä perinataalipsykiatrian erityispätevyys neuvoloissa ja äitiyspoliklinikoilla toimiville lääkäreille ja terveydenhoitajille sekä kättilöille.

Varmistetaan molemmille vanhemmille hoitoon pääsy ja tuki mielenterveys- ja päihdeongelmien hoidossa riittävän pitkällä hoito- ja kuntoutuspoluilla silloinkin, kun ongelma on vain toisella vanhemmista. Lisätään työparityöskentelyä niiden toimijoiden kanssa, joilla on alan erityisosaamista.

Ratkaisuehdotus

Suomeen ollaan tällä hallituskaudella laatimassa YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen pohjaavaa lapsistrategiaa. Laajennetaan ja konkretisoidaan lähestymistapaa siten, että kaikkien lasten oikeus koettuun osallisuuteen ja toimijuuteen huomioidaan ja sitä tuetaan sekä arkiyhteisöissä että yhteiskunnassa. Tunnistetaan myös pienten lasten arkiset kohtaamiset osallisuuden termein ja tehokkaana tuen muotona.

Myönteinen tunnistaminen on Tampereen yliopiston Tilan ja poliittisen toimijuuden tutkimusryhmän (SPARG) yhdessä ammattilaisten kanssa kehittämä tutkimusperustainen lähestymistapa lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen omissa elinympäristöissään. Siinä keskitytään lasten kohtaamiseen tässä ja nyt – aktiivisina, vaikuttavina ja kehittyvinä toimijoina arjen yhteisöissään.

Korostetaan esimiesten ja johtajien vastuuta huolehtia, että lasten ja nuorten kanssa työskennellessään, heidän kokemuksiinsa kuullaan ja että lasten ja nuorten kokemustieto ohjaa työkäytäntöjä ja poliittista päätöksentekoa. Kehitetään rakenteita lasten, ei järjestelmän tai työn organisoinnin tarpeista käsin.

TURVATAAN VANHEMPIEN PÄÄSY PARI- JA PERHETERAPIAAN TERAPIATAKUULLA.

Vanhempien välinen toimiva yhteistyö turvaa lapsen hyvinvointia niin vanhempien eläessä yhdessä kuin mahdollisen eron jälkeen. Uusi lapsenhuoltolaki velvoittaa vanhempia yhteistoimintaan ja korostaa lapsen osallisuutta, ihmissuhteiden vaalimista ja lapsen suojelua väkivallalta. Monet osaavat yhteisöt tarjoavat palveluja parisuhteen ja erotilanteen tueksi. Pari- ja perheterapia sekä sovitteluprosessit tutkitusti helpottavat parien riitelyä ja perheiden tilanteita. Kunnissa ei ole aina resursoitu riittävästi vanhemmuuden tukemiseen ennaltaehkäisevästi. Jonot maksuttomaan pari- ja perheterapiaan, perheneuvolaan, perheasioiden sovitteluun tai lastenvalvojalle ovat pitkiä, mikä johtaa tilanteiden kriisiytymiseen ja konfliktien eskaloitumiseen. Toimivia, moniammatillisia lapsen edun vaativissa erotilanteissa turvaavia yhteistyökäytäntöjä ei ole.

Ratkaisuehdotus

Sisällytetään terapiatakuuseen vanhempien pääsy pari- ja perheterapiaan. Vanhempien yhteistyön tueksi kehitetyt vanhemmuussuunnitelma ja yhteistyövanhemmuuden kolmio -työväline ovat esimerkkejä siitä, miten vanhempia voi auttaa pitämään lapsen keskiössä heidän tehdessään lapsen elämään liittyviä ratkaisuja. Varmistetaan lapsen äänen kuuluminen sovinnollisissa menettelyissä ja huoltoriidoissa. Kehitetään OT-keskuksissa vaativiin huoltoriitoihin uudenlaisia moniammatillisia toimintamalleja.

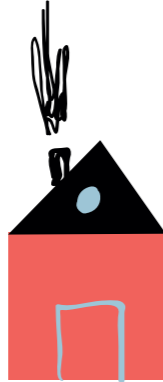

3. Matalan kynnyksen vanhempainryhmätoiminta tulee vakiinnutttua.

Lapsiperheiden arki näyttää usein yksinäisenä ja uuvuttavana ja vanhemmat kokevat riittämättömyyden ja syyllisyyden tunteita. Stressi vaikuttaa kielteisesti vanhemmuuteen, lapsen psykososiaaliseen kehitykseen sekä vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Matalan kynnyksen ryhmätoiminta tukee vanhempien mielenterveyttä ja parisuhdetyytyväisyyttä sekä vähentää yksinäisyyden tunnetta ja vanhemmuuden stressiä. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea suosittelee vanhempia voimaannuttavien, varhaislapsuuteen liittyvien kehittämissohjelmien tukemista.

Ratkaisuehdotus

Panostetaan mentalisaatioon perustuvaan, ammatillisesti ohjattuun, ennalta ehkäisevään ryhmätoimintaan,

joka vähentää korjaavien palvelujen tarvetta. Lisätään yhteistä ymmärrystä vanhempainryhmien merkityksestä ja hyödyistä.

Toimivana esimerkkinä voidaan mainita MLL:n ja Folkhälsanin kouluttamat kuntien ja järjestöjen ammattilaiset, jotka ohjaavat vauva- ja pikkulapsiperheiden vanhempainryhmiä. Ryhmissä vahvistetaan vanhemman kykyä eläytyä lapsen asemaan ja taitoa vastata lapsen tarpeisiin. Vanhemmat kertovat ryhmän jälkeen toteutetussa kyselyssä ymmärtävänsä lastansa paremmin sekä kokevansa tasavertaisen vanhemmuuden, parisuhteen ja vertaistuen vahvistuneen. Esimerkiksi Rovaniemellä lautakunta teki päätöksen koko äitiys- ja lastenneuvola henkilöstönsä kouluttamisesta ja Forssassa esimiehet osallistuivat vanhempainryhmän ohjaajakoulutukseen.

Mitä nuorille kuuluu?

Lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, miltä nuorten arjen tuki näyttää Suomessa tänään?

Nuorten tilanne on hyvin moninainen. Moni kehityskulku on ollut myönteinen: keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut, päihteiden käyttö ja rikollisuus ovat vähentyneet ja moni kokee voivansa hyvin. Kuitenkin on myös huolestuttavia ilmiöitä: nuorista lähes kolmannes kertoo kohdanneensa henkistä kaltoinkohtelua hoivaajansa taholta ja joka kymmenes kertoo fyysisestä kaltoinkohtelusta kotona. Edelleen 5,5 prosenttia nuorista kiusataan viikoittain koulussa, ja koulu-uupumuksesta kertoo joka viides peruskoululais- ja lukiolaistytty. Mielenterveys koetaan heikoksi: yli kolmannes kouluterveyskyselyyn vastanneista ja peräti puolet lukiolaistytöistä kertoo olleensa huolestunut omasta mielialastaan kuluksen vuoden aikana.

Tästä näkökulmasta nuorten arjen tuki näyttää monella paikkakunnalla riittämättömältä.

Minkälaista tukea ja osaamista oireileva nuori Suomessa saa?

Kouluterveydenhuolto ja koulujen oppilashuolto toimivat eri kunnissa hyvin erilaisin resurssein, kuten myös kunnallinen nuorisotyö ja kolmas sektori. Osa nuorista saa paljon tukea kotona, osan on selvitettävä itsenäisesti. Vaikka Ohjaamoilla on pyritty selkeyttämään palveluita, moni nuori tapaa luukulla aina uuden ihmisen, ja nuoret kertovat saaneensa ylimalkaisia ohjeita hakeu-

tua etsimään asuntoa Oikotieltä tai töitä TE-palveluista. Kaikkein heikoimmilla olevat nuoret eivät osaa hakeutua itsenäisesti edes Ohjaamoon. Tukea tulisi saada arjen välittömissä ympäristöissä – koulussa ja asuinalueilla – ja sen tulisi jalkautua nuorten pariin.

Lastensuojelun kiireellisistä sijoituksista ja huostaanotoista valtaosa kohdistuu nuorisoikäisiin, ja viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana kohonneet lastensuojelun asiakasluvut selittyvätkin nuorisoikäisten asiakkaiden suurella määrällä.

Tämä kertoo siitä, että peruspalvelut eivät tue nuoria riittävästi, vaan he ajautuvat viimesijaiseksi tarkoitettun lastensuojelun piiriin. Erityisesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa ja päihdepalveluissa on puutteita.

Minkälaisia yhteiskunnallisia muutoksia vuoden 2011 YK:n lapsen oikeuksien komitean kommenttien jälkeen on tapahtunut?

Nuorten syrjäytyminen on otettu vakavasti ja usean politiikkatoimen kärki-kohteeksi. Tämä on hyvä asia, koska vielä 2000-luvun alkupuolella nuorten asiat kiinnostivat harvoja. Toivon, että nuorten tukitoimet otettaisiin yhtä intensiivisen kehittämisen ja huomion kohteeksi kuin pienten lasten ja lapsiperheiden palvelut. Nuoret tarvitsevat tukea myös itsenäistymiseen: kuinka moni nuori voi tänä päivänä kasvaa luottaen siihen, että tulevaisuus ja elämä kantavat? Toiveenani olisi, että mahdollisimman moni.

NOVA HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Elämän 1 000 ensimmäistä päivää on kriittinen kausi

TERVEISIÄ ODOTUSAJALTA JA PIKKULAPSIPERHEISTÄ

ODOTUSAJALLA JA ÄIDIN MIELENTERVEYDELLÄ on olennaista merkitystä lapsen myöhemmälle mielenterveydelle, stressinsäätelylle ja hyvinvoinnille.

Arviolta 10–20 prosenttia äideistä kärsii raskauden jälkeisestä masennuksesta. Äidin raskauden aikaisella ja raskauden jälkeisellä masennuksella on yhteys muun muassa lapsen neurologiseen kehitykseen ja emotionaaliseen hyvinvointiin. Myös isän masennus vaikuttaa lapsen hyvinvointiin. Masennus vaikuttaa myös parisuhteeseen, vanhempi-lapsi-vuorovaikutussuhteeseen ja koko perheen toimintaan.

Odottavien äitien ja pikkulapsiperheiden mielen hyvinvointia tulee tukea, jotta ongelmia perheissä voidaan paremmin ehkäistä ja vähentää. Myös isien henkinen hyvinvointi tulee huomioida äitiys- ja perhepalveluissa.

Näiden epäkohtien ratkaisemiseksi Suomeen tarvitaan myös näyttöön perustuvia hoitosuosituksia raskauden aikaisten mielenterveyshäiriöiden hoidon tehostamiseksi, raskausajan masennukseen liittyvää tutkimuskatsausta ja masennusoireiden seulontamenetelmien meta-analyysia.

Neuvola tavoittaa lapset ja perheet, mutta varhainen tunnistaminen ei aina toteudu

Neurolat ja niiden säännölliset terveystarkastukset tavoittavat lähes kaikki vauva- ja pikkulapsiperheet, tarjoavat mahdollisuuden ehkäistä masennusta, tunnistaa sen oireita ja muita vauva-perheiden riskitekijöitä varhain ja tarjota niihin tukea.

Suomessa neuvoloissa tarjotaan lakisääteiset terveydenhoitajien ja lääkärin yhteistyössä toteuttamat laajat terveystarkastukset lasta odottavalle perheelle (13.–18. raskausviikko) sekä lapsen ollessa iältään 4 kuukautta, 18 kuukautta ja 4 vuotta. Yhteistyötä tehdään aina myös muiden keskeisten kehitysympäristöjen, kuten varhaiskasvatuksen, kanssa. Tarkastuksessa käsitellään vanhempien terveyttä ja hyvinvointia, perheen sisäistä vuorovaikutusta, asumisolosuhteita ja sosiaalista tukea sekä lapsen ja tämän sisarusten terveyttä ja hyvinvointia. Keskustelun tarkoitus

on tunnistaa perheen vahvuuksia, resursseja ja keinoja voimavarojen kasvattamiseksi, ja se mahdollistaa myös erityisen tuen tarpeen huomaamisen.

Vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä äitiys- ja lastenneuvola palveluihin. Valtaosa kunnista tarjoaa neuvolapalveluita säädetten mukaisesti. Käytännössä hyvät suositukset ja perheiden tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen ja tuki eivät aina toteudu. Eroja palveluiden tasavertaisuudessa on esimerkiksi maakuntien sisällä ja välillä. Varhaisen tuen tarpeiden tunnistaminen kärsii, jos lasten, nuorten ja perheiden ehkäisevien palvelujen, kuten avohuollon tukitoimien, järjestämisessä tehdään säästöjen vastaisia priorisointeja.

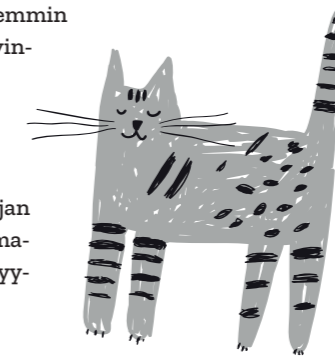
Tuhat ensimmäistä päivää – pohjoismainen vertailu ja suositukset hallituksille 2021

Tuhat ensimmäistä päivää Pohjoismaissa -yhteistyöhankkeessa selvitetään, miten Pohjoismaissa edistetään mielenterveyttä raskauden aikaisessa terveydenhuollossa, tuetaan turvallisen kiintymyssuhteen muodostamista vauvojen ja pikkulasten terveydenhuollossa, identifioidaan riskitekijöitä ja vastataan niihin sekä tuetaan henkistä hyvinvointia päivähoidossa ja esikoulussa.

Hankkeessa on tarkoitus paikallistaa ja arvioida yhteistyössä norjalaisen arviointitoimitus Ungsinnin kanssa näyttöön perustuvia menetelmiä raskauden aikaisten mielenterveyshäiriöiden hoidon tehostamiseksi.

Vuonna 2021 julkaistaan pohjoismaisille hallituksille suunnatut suositukset siitä, miten jokaiselle lapselle voidaan parhaiten turvata paras mahdollinen elämän alkua ja miten voidaan tukea pienten lasten tervettä emotionaalista kehitystä.

Tuhat ensimmäistä päivää Pohjoismaissa -yhteistyöhanketta johtaa Islanti (Directorate of Health in Iceland). Suomesta hankkeessa on mukana Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Muut mukana olevat tahot: Tanska (Sundhedsstyrelsen), Ruotsi (Folkhälsomyndigheten) ja Norja (Helsedirektoratet ja RBUP Sur & Øst).

Lapsen oikeuksien foorumi

**TOIMIVIA TYÖKALUJA LASTEN,
NUORTEN JA PERHEIDEN TUKEMISEKSI:**

- 1. Valtakunnallisella tasolla tulee jatkaa tietoon ja lapsen oikeuksiin perustuvaa hallinnonalat ylittävää kehittämistä, kehittää monialaista koulutusta ja lisätä lasten osallisuutta.**
- 2. Tulee parantaa lasta odottavien perheiden mielenterveyshäiriöiden ehkäisyä ja varmistaa vanhemmuuden, parisuhteen ja erotilanteen varhainen tuki sekä turvata pari- ja perheterapian palvelut.**
- 3. Matalan kynnyksen vanhempainryhmätoiminta tulee vakiinnuttaa.**